

Feministiset sommitelmat, uusmaterialistiset politiikat ja äärimmäisyyksien materiat

Sari Irni & Katariina Kyrölä

Syys–lokakuussa 2016 julkisuudessa näkyi kaksi voimakasta protestia, joissa konkretisoitui inhimillisen ja epäinhimillisen, elottoman ja elollisen materian välisten rajankäyntien poliittisuus ja nivoutuminen sukupuoleen, seksuaalisuuteen ja rodullistamisen käytäntöihin. Yksi niistä liittyi Puolan parlamentissa edenneeseen, ennestäänkin tiukasti rajoitetun abortin lähes täysin kieltävään lakiin, ja toisessa oli kysymys rasismista, turvapaikanhakijoista ja väkivallasta. Käsissänne olevan Uusmaterialistiset feminismit -teemanumeron johdannossa pohdimme, kuinka tarttua keskeisiin feministisiin kysymyksiin esimerkiksi aktivismien ja politiikkojen eroista ja kytköksistä niin, että ”inhimillisyyden”, ”elämän” ja materiaalisuuden määritelmiä ei otettaisi annettuina, vaan niihin liittyvät sukupuolistavat, rodullistavat ja antroposentriset eli ihmiskeskeiset oletukset tulisivat otetuksi huomioon. Käsittelemme ensin poliittista tilannetta materiaalisuuksien näkökulmasta, sitten aiempaa uusmaterialistisesta feminismistä käytyä keskustelua ja lopuksi uusmaterialismia metodologisenä lähestymistapana.

ELÄVÄISYYDEN POLITIIKOISTA

Puolan aborttikieltolain saivat lopulta kaatumaan kymmenet-, jopa sadattuhannet puolalaiset naiset

lakkoilemalla sekä osallistumalla mielenilmauksiin. Mielenilmaukset ja aborttikiellon vastustajien ”musta protesti” (#CzarnyProtest), jossa pukeuduttiin mustiin vaatteisiin, levisivät solidaarisuuden osoituksina myös muualle maailmaan. Massiivisen protestin tehokkuus Puolassa luo toivoa mielenilmauksilla vaikuttamisen mahdollisuuksista ja kansainvälisestä solidaarisuudesta. Työstä ja opiskelusta kieltäytymisen ohella yksi protestin voimaa tuottava tekijä oli kehojen toisiinsa liittyminen elottomien mustien vaatteiden kautta, jotka linjasivat nuo kehot ja tekivät niistä elävän, vaikuttavan ja näkyvän yhteisvoiman.¹

Aborttikiistoissa on kyse paitsi naisten ja muiden raskaaksi tulevien² oikeuksista omaan kehoonsa, myös elämän ja inhimillisen rajojen määrittelystä. Syksystä 2015 Puolassa vallassa ollut konservatiivinen Laki ja oikeus -puolue asetti sikiön ja alkion elollisuuden tärkeämmäksi kuin raskaaksi tulevien hyvinvoinnin, vaikka raskaus olisi saanut alkunsa esimerkiksi raiskauksesta. Kun raskauden keskeytystä ei sallita edes raskauden alkuvaiheessa, jopa solurykelmät määritellään suojeltavaksi ”elämäksi” samalla kun raskaana oleva ruumis epäinhimillistyy elämän taustaksi, sitä kantavaksi materiaksi, jonka hyvinvoinnista poliitikkojen ei tarvitse välittää (vrt. Barad 1998; alkioiden materiaalisuuksista

1 Ks. protestien uutisointi esim. Sims 2016. Protesteista ruumiillisena kollektiivisena toimintana ks. Butler 2015. Ks. myös Sanna Karhun arvio Butlerin kirjasta tässä numerossa.

2 Raskaaksi voivat tulla muutkin kuin naiseksi itsensä määrittelevät henkilöt, kuten transmiehet. Siksi emme puhu tässä yksinomaan naisista, vaikka aborttilainsäädäntö toki vaikuttaa ennen kaikkea naisten oikeuksiin.

ks. myös Meskus 2014). Elämän rajojen määrittelyn ristiriitaisuudesta kertoo, että samainen puolue – samoin kuin osa suomalaisista aborttia vastustavista poliittisista ryhmittymistä – vastustaa samalla tiukasti maahanmuuttoa ja turvapaikanhakijoiden maahantuloa. Samalla kun solurykelmä inhimillistyy, sekä raskaana olevat että väkivaltaa pakenevat ja turvaa etsivät ihmiset epäinhimillistetään ja muunnetaan tuntevista ihmisistä yhtäältä kantajavälineiksi ja toisaalta uhkaavaksi, liikkuvaksi ja maahan tunkeutuvaksi massaksi.

Samaan aikaan Suomen sisäministeriössä makaa tietävästi lähes 700 kirjettä, ainetta, paperia ja mustetta, joiden kirjoittamiseen ja sanojen muotoiluun vetoaviksi, tarkoiksi, vastausta vaativiksi on moni kirjoittamisen ammattilainen ja ei-ammattilainen käyttänyt paljon energiaansa ja aikaansa. Pääministeri Juha Sipilälle suunnatuissa kirjeissä on pyydetty muutosta Suomen maahanmuuttopolitiikkaan ja turvapaikkakäytäntöihin. Sellaista muutosta ei näytä olevan tiedossa, mutta liikehdintä muutoksen puolesta voimistuu, mikä nähtiin antirasistisessa Peli poikki -mielenosoituksessa Helsingissä 24.9.2016. Rasismin vastustamisenkin rodullistumisesta tosin kertoo karua kieltään se, että tarvittiin valkoisen suomalaisen miehen kuolema rasistien väkivallan seurauksena, ennen kuin mielenosoitukset alkoivat kerätä enemmän väkeä ja hallituksen oli pakko reagoida. Samaan aikaan kun Suomi tekee Afganistanin kanssa sopimuksen turvapaikanhakijoiden palauttamisesta todennäköiseen kuolemaan tai vähintäänkin turvattomaan elämään, poliitikot myös vesittävät kotimaista rasismia vastaan viestiä muuntamalla sen kaikkien ”ääriliikkeiden” vastustamiseksi.

Kun aletaan puhua kvasi-symmetrisesti ääriliikkeistä rasismiin, uusnatsismiin ja fasismin vastustamisen sijaan, jotkut poliitikot rinnastavat samalle viivalle myös rasistista ja muuta eläviin olentoihin kohdistuvaa väkivaltaa *kritisoivat* liikkeet ja aktivistit, kuten eläinoikeusaktivistit, anarkistit ja poliittiselta kannaltaan ”punavihreät” rasisminvastustajat. Kun esimerkiksi väkivallaton eläinoikeusaktivismi määritetään ”ääriliikkeeksi”, vaikka siinä ainoas-

taan tallennettaisiin kameroilla tuotantoeläinten oloja – muun muassa eläinten väkivaltaisen kohtelun paljastamiseksi – ääriliikkeiden määrittelyn ihmiskeskeisyys ja rajoittuneisuus paljastuvat.

Yksi ihmiskeskeisyyttä purkava, tässäkin numerossa esille tuleva käsite on Mel Y. Chenin esille nostama *eläväisyys* (animacy), johon liittyen voimme puhua verbistä *elävöittäminen* (animate). Tämän mukaan materia ei ole itsessään ”kuollutta” tai ”elävää” vaan erilaiset materiaalisuudet elävöitetään aivan tietyillä tavoilla – tai niitä ei elävöitetä, millä on seurauksia sen kannalta, miten erilaisia ihmis- tai muita olentoja kohdellaan. Näistä lähtökohdista voitaisiin puhua myös *eläväisyyden politiikasta*, joissa materiaallinen ja sen elävyys on jatkuvassa liikkeessä.

Esimerkkinä eläväisyyden politiikasta osana niitä monimutkaisia valtasuhteita, joissa ”ääriliikkeet” määritellään ja ”väkivallan vastaista” politiikkaa tehdään, voivat toimia keskustan kansanedustaja Sirkka-Liisa Anttilan syyskuun 2016 lopulla antamat lausunnot.³ Anttila tuomitsi ”kaiken väkivallan” ja ”kaikki ääriliikkeet” mutta vaati samalla rikoslainsäädännön tiukentamista eläinoikeusaktivismiin osalta, rinnastaen sen rasistiseen väkivaltaan. Hän väitti (paikkansapitämättömästi) ”tuhansien eläinten” kuolleen eläinoikeusaktivismiin vuoksi, jolloin kuolema, äärimmäisyys ja väkivalta asetetaan eläinoikeusaktivistien harteille, samalla kun normalisoitu arki, jossa eläimiä tuotetaan teurastettavaksi, häipyy näkyvistä. Eläinoikeusaktivistien kritiikki eläintuotantoa kohtaan perustuu eläinten eläväisyyden puolesta argumentoinnille, kun taas Anttilalle eläinten olemus määritetty ihmisten omistamaksi materiaksi. Anttila ei nosta esiin myöskään anarkistien rasisminvastaista toimintaa, vaan hekin näyttäytyvät yhteiskuntajärjestyksen vaarantajina, väkivaltaisten mielenilmausten järjestäjinä ja vandaaleina, jotka ovat tarvelleet ”yhteistä omaisuutta”. Monille sukupuolen ja tasa-arvon tutkijoille Anttila lienee tunnetumpi toiminnastaan esimerkiksi Naisjärjestöt yhteistyössä - NYTKIS ry -järjestön ja Sosiaali- ja terveystieteiden ministeriön yhteydessä toimivan Tasa-arvoasiain neuvottelukunnan puheenjoh-

3 Ks. Rydman, Arno 2016, otsikolla: ”Keskustan Sirkka-Liisa Anttila: Kaikki ääriliikkeet kitkettävä Suomesta”. Kaikki jäljempänä olevat Anttilan sitaattit on otettu tästä artikkelista.

tajana.⁴ Anttilan lausunnot kertovat kuitenkin siitä, että keskittyminen naisten ja miesten väliseen tasa-arvoon ei riitä monimutkaisten valtasuhteiden ja eläväisyyden politiikkojen kritiikkiin.

Eläväisyyden rajat ja äärimmäisyyden materiaalisuus muuntuvat ja muokkautuvat joustavasti tämän kaltaisissa poliittisissa kannanotoissa. Anarkistien ja eläinoikeusaktivistien toimesta hajoava materiaalisuus koskee lähinnä elottomia esineitä, mutta Anttilan kannanotossa elottomien esineiden materiaalisuus asettuu samalle viivalle elävien ihmisten materiaalisuuden kanssa, jolloin tappavat rasistiset väkivallanteot rinnastuvat absurdisti omaisuuden tuhoutumiseen. Nämä rinnastukset korostavat tässä teemanumerossa kysytyjen kysymysten tärkeyttä: miten tuoda esiin ei-inhimillisten toimijoiden osuus maailmamme muotoutumisessa ja samalla huomioida monimutkaisten, toisiinsa kytkeytyvien tapahtumien sukupuolistuminen, rodullistuminen, luokittuminen ja seksuaalisointi?

KESKUSTELUA UUESTA, MATERIAALISESTA JA INTERSEKTIONAALISUUDESTA

Uusmaterialistiset feminismit -teemanumero keskittyy nimenomaan tutkimusmetodologioihin ja feministisen tutkimuksen poliittisuuteen ja muutosvoimaisuuteen. Keskeisenä toimii kysymys siitä, miten tarttua monimutkaiseen valtasuhteisiin ja taiteen, kulttuurin, luonnon, ympäristön, ihmisen ja ei-ihmisen suhteisuuden tavoilla, jotka eivät jähmetä tarkastelun kohteita ennalta päätettyihin kaavoihin ja rakenteisiin vaan avaavat niitä yllättäviinkin suuntiin.

Teeman nimenä käytämme tarkoituksella monikkoo ”uusmaterialistiset feminismit”, sillä nimikkeen alle on feministisen tutkimuksen kentässä sovitettu politiikoiltaan ja teoriataustoiltaan hyvin eri suuntiin vetäviä ajattelutapoja. Myös tämän kentän nimeämisen tavat vaihtelevat riippuen siitä, millaisia painotuksia kentälle paikantuvalla on. Toinen paljon käytetty nimitys on materiaaliset feminismit, johon sisältyy sekä braidottilais-groszilaisesta,

Deleuzen ja Guattarin ajattelusta ammentavaa feminismiä että luonnontieteistä ja feministisestä teknotieteen tutkimuksesta ammentavaa feminismiä (Alaimo & Hekman 2008; suomeksi teknotieteen tutkimuksesta yhteydessä materiaaliin feminismiin ks. Irni, Meskus & Oikkonen 2014). Uusmaterialistiset feminismit eivät toki ole uusi teema tässäkin lehdessä. Esimerkiksi numero 4/2011 keskittyi yhteen uusmaterialististen feminismin ajatussuuntaukseen, Gilles Deleuzen filosofiasta inspiroituneeseen tutkimukseen, pohtien muun muassa mikroliikkeiden ja queer-politiikan (Kontturi & Hongisto 2011), affektien ja tulemisen (Leppänen 2011) sekä eron ontologian (Urrio 2011) käsitteitä ja antia. Lehdessä on julkaistu lisäksi monia yksittäisiä artikkeleita, jotka tarkastelevat feministisiä uusmaterialismeja (Irni 2013a) ja soveltavat ja pohtivat niissä käytettyjä käsitteitä, kuten tuottavaa halua (Nyman 2014), aineellisuutta (Immonen 2014), tulemistä (Tuhkanen 2005) ja perversioita (Oksanen 2002).

Lehden numeron 4/2011 johdannossa Päivi Nas-kali ja Suvi Ronkainen (2011, 2) kirjoittavat, että niin sanotun korkean abstraktiotason käsitteellinen kieli voi tuntua liian etäiseltä arkisesta kokemusmaailmasta ja siten vieraannuttaa lukijoita. Abstraktia teoriapallottelua voi ajatella valkoisen, keski- tai yläluokkaisen, maskuliinisen tieteenperinteen ylläpitämänä etuoikeutena – moni ehkä tunnistaa ”Deleuzesta innostuneen nuoren miesajattelijan” hahmon, joka puhuu deterritoriaalisuudesta ja immanenssista oluttuopin ääressä ilman kummempia selittelyjä, luoden salaseuramaista ilmapiiriä. Huolimattomasti heiteltynä uusmaterialistiset käsitteet toki voivatkin kuulostaa sanasalaatilta. Mutta kieli on paitsi ajattelun väline niin myös ajattelua, ja jos tavoitteena on muuttaa ajattelua ja avata uusia maailmoja, niin eikö silloin pidä myös muuttaa ja avata kieltä? Tämän teemanumeron teksteissä feministisistä uusmaterialismeista nousevat käsitteet ja lähestymistavat eivät jää abstraktioiksi, vaan niiden toimintaa pohditaan, havainnollistetaan ja testataan huolellisesti aineellisissa yhteyksissä. Kirjoitukset kytkevät valitsemansa käsitteet ja metodologiat myös vahvasti feministiseen politiikkaan niin suku-

4 Sirkka-Liisa Anttila. Keskustan eduskuntaryhmä. CV. <https://www.eduskunta.fi/FI/kansanedustajat/Sivut/127.aspx> (haettu 6.10.2016).

puolentutkimuksen tieteenalan sisällä kuin laajem-
minkin maailmassa.

Kysymys, joka tulee lähes poikkeuksetta esiin ”uus”materialistisista feminismeistä puhuttaessa, koskee sitä, mikä niissä on uutta. Anu Koivunen (2010) onkin nähnyt uutuuden painottamisen, joka liittyy samalla käännteiden politiikkaan ja uusmaterialismiin usein yhdistettyyn ”affektiiviseen kään-
teeseen” tai ”ontologiseen käänteeseen”, strategise-
na ja retorisenä erottautumisen keinona. Koivusen
ja myös Sara Ahmedin (2008) mukaan uusmaterialis-
mista ei voi puhua ”uutena” eikä käännteistä kään-
teinä, jos tarkastellaan huolellisesti feministisen
ajattelun pitkäaikaista omistautumista kysymyksil-
le kulttuurin materiaalustumisesta ja materian kult-
tuuristumisesta. Materiaalisen määrittelyt ja kes-
kustelut uudesta liittyvät olennaisesti feministiseen
kirjoittamisen politiikkaan. Retorisesti esimerkiki
”materiaalinen” mieltyy usein enemmän todeksi
kuin ”diskursiivinen”, ja tieteidenvälisissä keskustel-
teluissa saatetaan vaatia paluuta materiaaliseen
(Hemmings 2011) tai ruumiin sisäisen materiaalisu-
uden, sen ”biologian” huomioimista.

Keskeistä on tunnistaa materiaalisuuden erilai-
set määrittelyt ja niiden sidonnaisuudet erilaisiin
tieteenaloihin ja tutkimuksen tekemisen tapoi-
hin. Clare Hemmings (2011, 95–127) on huomaut-
tanut, että materiaalinen kiinnittyy helpommin
rotuun kuin seksuaalisuuteen sekä tiettyihin tutki-
musmenetelmiin. Tällöin esimerkiksi kriittinen ro-
dun, luokan ja sukupuolen tutkimus voi tulla hel-
pommin ymmärretyksi tärkeänä tutkimusaiheena
kuin esimerkiksi queer ja queertutkimus. Yhteis-
kuntatieteelliset luokkaan ja talouteen pureutuvat
tutkimusmenetelmät ovat puolestaan saattaneet
vaikuttaa jämerämmiltä feministisen kritiikin väli-
neiltä kuin poikkitieteellinen kulttuurintutkimuk-
sellinen dekonstruktio, joka on mielletty diskursi-
iviseen pikemminkin kuin todelliseen, vaikuttavaan
ja materiaaliseen kohdistuvaksi. Toisaalta uusma-
terialistiseksi nimetyssä tieteenrajat ylittävässä
keskustelussa juuri biologisen materiaalisuuden
huomioimisen vaatimukset saattavat olettaa ”luon-
nontieteellisen materian” ja käsitellä sitä ikään kuin
materian prototyyppinä, jolloin yhteiskuntatieteel-
liset ja humanistiset lähestymistavat – varsinkin jäl-
kistrukturalistiseksi määritellyt – helposti näyttäy-

tyvät ei-materiaalisina (Irni 2013a, 2013b; Kyrölä &
Harjunen [tulossa]).

Ymmärryksemme ”materiaalisesta” sekä tois-
ten tutkimuksiin liittyvät siteeraamisen käytännöt
ovat poliittisia myös tutkimuskirjoittamisen näkö-
kulmasta: tietyillä siteeraamisen tavoilla ja toisten
tutkimuksista tekemillämme tulkinnoilla, myös nii-
den ”materiaalisuuden” arvottamisilla, saatamme
tehdä feministisen tutkimuksen kannalta vähem-
män välttämättömiä eroja eri tutkimusten ja tutki-
musperinteiden välillä. Tutkimusta tehdessämme
meidän kannattaakin kysyä itseltämme, mitä sitee-
raamisen käytännöt ja erilaiset materiaalisuuden
määrittelyt tekevät: onko tavoitteena nostaa oman
tutkimuksen arvoa ja tehdä eroa ”vanhaan”, vai py-
ritäänkö edistämään feministisiä, eriarvoisuuksia
kyseenalaistavia ja uutta luovia politiikkoja? Kuten
tästä johdannosta ja teemanumeron teksteistä käy
toivottavasti ilmi, uusmaterialistiset lähestymistä-
vat eivät välttämättä suinkaan hylkää kriittistä fe-
minististä politiikkaa, vaan pyrkivät muotoilemaan
siihen erilaisia lähestymistapoja.

Uusmaterialismia koskevissa keskusteluissa on
kritisoitu myös sitä, kuinka intersektionaalisuuden
käsitteen sekä rodun, luokan ja sukupuolen paikan-
taminen ”perinteiseksi” feministiseksi tutkimukseksi
suhteessa ”uuteen” saattaa jättää kriittisen rodun
tutkimuksen syrjään tutkimuksesta, joka nimetään
uudeksi ja energiseksi (Irni 2013b). Taru Leppänen
ja Milla Tiainen kommentoivatkin tässä teemanu-
merossa julkaistussa artikkelissaan intersektionaa-
lisuuden käsitettä ja ehdottavat sille vaihtoehdoksi
keskellistymistä, joka heidän mukaansa kiinnittää
huomion tilanteisuuteen, kun intersektionaalisuus
tarttuu pikemminkin aseisiin ja paikkoihin. Uusma-
terialististen feminismien suhde rotuun ja intersek-
tionaalisuuteen onkin vasta muotoutumassa.

Esimerkiksi Niina Vuolajärvi on avannut keskus-
telua *rodun materiaalisuuden ongelmasta*. Haasteena
ovat erilaiset suomalaiset tavat kiertää ja välttää ro-
dun käsitettä puhumalla muun muassa kulttuurista
ja etnisyydestä. Nämä kiertoilmaisut johtunevat
siitä, että rotu käsitteenä tuntuu kantavan voimak-
kaasti mukanaan rasistista historiaansa, muuttu-
mattomalla biologialla perusteltua eriarvoisuutta.
Kuten Vuolajärvi esittää, ihmisruumiissa näkyvil-
lä eroilla on silti keskeinen osansa rodullistamisen

prosesseissa, vaikka rodussa on kysymys sosiaalisesta ja poliittisesta kategoriasta (Vuolajärvi 2014, 287). Rodulla on siis materiaallinen todellisuus, joka vaikuttaa rodullistettujen henkilöiden elämään jatkuvasti. Sinänsä hyvää tarkoittava eufemismien keksiminen ja rodun käsitteen välttely voivat näin ollen uusintaa rodullistettuja eroja ja jopa vaikeuttaa rasismien kriittistä analyysiä.

Keskeistä onkin ottaa huomioon rodun materiaalisuus sortumatta oletuksiin sen biologisesta olemuksesta ja jatkamatta rasismien perintöä. Yksi esimerkki tällaisesta tutkimussuunnasta on Liu Xinin (2016, 43, 45) analyysi rodusta suomen kielen opiskelun yhteydessä materiaalisena, kielellisenä ja auditiivisena prosessina, jossa muun muassa r-kirjaimen ”onnistunut” lausuminen voi hetkellisesti kyseenalaistaa rodullistetun tilanteen. Tästä näkökulmasta uusmaterialismin ”uudessa” ei ole kyse niinkään itse tutkimussuuntauksen suhteesta muihin tutkimussuuntauksiin, vaan tutkimusprosessiin sisältyvästä avoimuudesta, jolloin myös esimerkiksi rodullistavista kategorioista voi hetkittäin muotoutua jotain yllättävää.

UUSMATERIALISTISIA POHDINTOJA METODOLOGIASTA

Tähän numeroon valittujen artikkelien pääteema on metodologinen pohdinta siitä, mitä uusmaterialistiset lähestymistavat ovat kirjoittajien tutkimuksessa mahdollistaneet.

Tuija Huukin artikkeli tarkastelee alle kouluikäisten lasten sukupuolistuvaa pussaus- ja puserusleikkiä affektiivisina sommitelmina, joissa osallisina ovat (ainakin) tutkija itse, leikistä kuvattu video, neljä lasta, kiipeilyteline, tutkimuspaikkana ollut pohjoissuomalainen kylä ja sen tiloissa elävä luokkahistoria, sekä aiemmat feministiset ymmärrykset lasten leikkien sukupuolistuvasta väkivallasta. Feministinen uusmaterialistinen lähestymistapa konkretisoituu Huukin etnografisessa tutkimuksessa materiaalien objektien, lasten kehollisen toiminnan, tilojen, tunteiden ja tuntemusten sekä historian yhteen punoutumisessa ilman, että minkään yhden ulottuvuuden ajateltaisiin determinoivan muita.

Taru Leppäsen ja Milla Tiaisen artikkelissa pohditaan uusmaterialismin ja feministisen, taiteen- ja

kulttuurintutkimuksellisen etnografian kohtauttamisen hyötyjä. Empiirisinä esimerkkeinä Leppäselä ja Tiaisella ovat *Leväooppera* (2012), jossa laulajan hengitysilman hiilidioksidi ohjataan levätankkeihin, joissa kasvavista levistä valmistetaan esityksen aikana sushia, sekä viittomakielisen rap-artisti Signmarkin musiikin tekemisen prosessi, jossa kyseenalaistuu oletus artistin omasta äänen tuottamisesta ja kuulemisen välttämättömyydestä osana muusikon työskentelyä. Näiden esimerkkien avulla Leppänen ja Tiainen avaavat uusia ulottuvuuksia musikoinnin ymmärtämiseen materiaalisena, ajallis-tilallisena prosessina.

Uusmaterialistisen ajattelun yksi pyrkimys on kyseenalaistaa havaittavien ilmiöiden oletaminen toisistaan ontologisesti erillisiksi yksiköiksi tai yksilöiksi (ks. myös Irni, Meskus & Oikkonen 2014). Leppänen ja Tiainen lähestyvät tätä problematiikkaa keskellistymisen käsitteen avulla, jolloin tutkimusmetodologian tavoitteena on antaa tilaa väleissä ja suhteissa tapahtuvalle liikkeelle ja prosessille. Huuki puolestaan pyrkii samaan laajaan voimasuhteiden ja prosessinomaisuuden hahmottamiseen käyttämällä käsitteitä sommitelma ja kertosaie, joista viimeksi mainittu paikantaa tarkastelun kohteeksi toiston – Huukin tutkimuksessa saman leikin toistumisen näennäisen samana mutta kuitenkin erilaisena, jolloin jähmeät voimasuhteet voivat yhtäkkiä avautua.

Myös numeron molemmat puheenvuorotekstit visioivat uusmaterialistisen ajattelu- ja tarttumistavan mahdollisuuksia ja sitä, millaisia valta-asetelmia sen avulla voitaisiin liikuttaa. Asta Kihlman ja Katve-Kaisa Kontturi pohtivat feministisen craftivismin eli käsityöaktivismien viimeaikaisia muotoja Australiassa ja Suomessa sekä sitä, mitä craftivismi ja uusmaterialistinen ajattelu tuovat toisistaan esiin. Kuten naisten alueeksi usein rajatut tekstiilikäsityötkin, craftivismi pohjaa yhdessä tekemisen prosessiin, koskettamiseen ja tekstuuriin yhtä paljon kuin ”lopputulokseenkin” luoden samalla arkista mutta voimakkaasti kantaaottavaa sekä tiloihin ja kehoihin kytkeytyvää politiikkaa.

Numeron toinen puheenvuoroteksti on uusmaterialistisen feminismien, kriittisen rodun tutkimuksen, queer- ja transtutkimuksen, eläintutkimuksen ja vammaistutkimuksen yhdistelmien parissa työskentelevän Mel Y. Chenin haastattelu, joka julkais-

tiin alunperin vuonna 2015. Halusimme haastattelun tähän teemanumeroon, sillä se tuo esiin ja visioi uusia, ehkä vasta tulossa tai nousemassa olevia yhteyksiä ja suuntauksia, joissa haastetaan inhimillisen ja ei-inhimillisen sekä ihmisten ja muiden eläinten ja sukupuolisuuksien rajoja. Halusimme myös suomentaa tekstin, sillä se sisältää useita kiinnostavia ja uusmaterialistisiin teorioihin liittyviä termejä, termiehdotuksia ja ajatuksia, joiden ymmärtäminen voi olla hankalaa ja kääntäminen haasteellista, mutta joiden pohtimisen suomeksi näemme osana kotimaisilla kielillä tehtävän feministisen tutkimuksen pitämistä ajan hermolla. Samalla haastattelu vihjaa tulevien teemanumeroidemme, trans- ja intersukupuolisuuden (1/2017) ja luontokulttuurien (2/2017) suuntaan.

Toivomme, että tässä numerossa ajatus ”uudes-

ta” ei niinkään herättäisi ajatuksia eronteosta uuden ja vanhan välille vanhaa väheksyen, vaan viittaisi toivoon mahdollisista maailmoista, jotka voimistaisivat ihmisten, ekosysteemien ja eläinten elämää ja jatkuvuutta ilman syvää epäsymmetristä kärsimystä. ”Uusi” pikemminkin voisi avata tietä muutokselle, vaikka emme vielä tiedä, mihin suuntiin. Emme halua väittää, että (uus)materialistiset feministit olisivat ainoita tai parhaita lähestymistapoja, joilla avata mahdollisia maailmoja. Toivomme kuitenkin, että lukijat voisivat jakaa kanssamme uteliaan innostuksen siitä, miten feministinen tutkimus tälläkin tavalla tehtynä voisi sommitella maailmaa uusiksi.

Sari Irni ja Katariina Kyrölä
Turussa 7.10.2016

KIRJALLISUUS

- Ahmed, Sara (2008) Open Forum. Imaginary Prohibitions: Some Preliminary Remarks on the Founding Gesture of the ”New Materialism”. *European Journal of Women’s Studies* 15:1, 23–39.
- Alaimo, Stacy & Hekman, Susan (toim.) (2008) *Material Feminisms*. Bloomington and Indianapolis: Indiana University Press.
- Barad, Karen (1998) Getting real: Technoscientific Practices and the Materialization of Reality. *Differences. A Journal of Feminist Cultural Studies* 10:2, 87–126.
- Butler, Judith (2015) *Notes Toward a Performative Theory of Assembly*. Cambridge and London: Harvard University Press.
- Hemmings, Clare (2011) *Why Stories Matter: The Political Grammar of Feminist Theory*. Durham, NC and London: Duke University Press.
- Immonen, Visa (2014) Esineiden houkutus: aineellinen käänne myöhäiskeskiajan ja uuden ajan alun sukupuolihistoriassa. *Sukupuolentutkimus–Genusforskning* 27:1, 8–19.
- Irni, Sari (2013a) Kun jälkistrukturalismi kohtaa luonnontieteistä inspiroituneen uusmaterialismin: herkän luennan harjoitus. *Naistutkimus–Kvinnoforskning* 26:4, 5–16.
- Irni, Sari (2013b) The Politics of Materiality. Affective Encounters in a Transdisciplinary Debate. *European Journal of Women’s Studies* 20:4, 347–360.
- Irni, Sari, Meskus, Mianna & Oikonen, Venla (toim.) (2014) *Muokattu elämä. Teknotiede, sukupuoli ja materiaalisuus*. Tampere: Vastapaino.
- Koivunen, Anu (2010) An Affective Turn? Reimagining the Subject of Feminist Theory. Teoksessa Liljeström, Marianne & Paasonen, Susanna (toim.) *Working with Affect in Feminist Reading: Disturbing Differences*. Lontoo: Routledge, 8–28.
- Kontturi, Katve-Kaisa & Hongisto, Ilona (2011) ”Sappho wants to save you”. Identiteettipolitiikasta mikroliikkeisiin. *Naistutkimus–Kvinnoforskning* 24:4, 6–18.
- Kyrölä, Katariina & Harjunen, Hannele (tulossa) Phantom/Liminal Fat and Feminist Theories of the Body. *Feminist Theory* (hyväksytty julkaistavaksi).
- Leppänen, Taru (2011) Vauvoja ja aikuisia musiikkileikkikouluissa. Materiaaliset feministit musiikin käsitettä muuttamassa. *Naistutkimus–Kvinnoforskning* 24:4, 19–28.
- Liu, Xin (2016) The Discontinuous Discontinuity of Race and Racism. *Sukupuolentutkimus–Genusforskning* 29:2, 43–46.

- Meskus, Mianna (2014) Hedelmöityshoidot ruumiillisenä kokemuksena. Teoksessa Irni, Sari, Meskus, Mianna & Oikkonen, Venla (toim.) *Muokattu elämä. Teknotiede, sukupuoli ja materiaalisuus*. Tampere: Vastapaino, 51–85.
- Naskali, Päivi & Ronkainen, Suvi (2011) Teoreettista, ahliin teoreettista! *Naistutkimus–Kvinnoforskning* 24:4, 2–3.
- Nyman, Nina (2014) Kvinnor, tatueringar och begär. *Sukupuolentutkimus–Genusforskning* 27:2, 18–30.
- Oksanen, Atte (2002) Yksin kaikki vastaan. Kalervo Palsan maskuliininen hulluus. *Naistutkimus–Kvinnoforskning* 15:4, 18–29.
- Rydman, Arno (2016) Keskustan Sirkka-Liisa Anttila: Kaikki ääriliikkeet kitkettävä Suomesta. *Nykypäivä Verkko uutiset* 23.9.2016. <http://www.verkkouutiset.fi/politiikka/Anttila%20aari-liikkeet-55532> (haettu 6.10.2016).
- Sims, Alexandra (2016) Poland Abortion: Parliament Rejects Abortion Ban After Women Stage All-Out Strike. *The Independent* 6.10.2016. <http://www.independent.co.uk/news/world/europe/polish-parliament-rejects-abortion-ban-after-women-stage-all-out-strike-a7347616.html> (haettu 7.10.2016).
- Tuhkanen, Mikko (2005) Judith Butler, Gilles Deleuze ja tulemisen kysymys. *Naistutkimus–Kvinnoforskning* 18:2, 4–14.
- Urrio, Eeva (2011) Deleuze ja feministinen ajattelu. *Naistutkimus–Kvinnoforskning* 24:4, 42–46.
- Vuolajärvi, Niina (2014) Rotu etnisten suhteiden tutkimuksessa. Teoksessa Irni, Sari, Meskus, Mianna & Oikkonen, Venla (toim.) *Muokattu elämä. Teknotiede, sukupuoli ja materiaalisuus*. Tampere: Vastapaino, 264–301.